

CHAPTER 39

AN EALAÍN ACADÚIL AGUS AN SALON

An tAcadamh Ríoga

Bunaíodh Acadamh Ríoga na Péintéireachta agus na Dealbhóireachta sa 17ú haois nuair a bhí Louis XIV i réim sa Fhrainc. Is é a bhí san Acadamh ná córas righin docht inar chuir fir léannta oiliúint ar mhic léinn sa litríocht, sa phéintéireacht, sa dealbhóireacht, sa cheol, sa damhsa agus san ailtireacht.

An Salon

Le bheith ina bhall den Acadamh bhíodh ar ealaíontóir saothar a chur ar taispeáint i *Salon carré* (seomra cearnógach) an Louvre gach dara bliain. An *Salon* a thugtaí ar an taispeántas sin. Ar ball tugadh cead d'ealaíontóir ar bith cur isteach ar an *Salon* agus d'éirigh an taispeántas chomh mór sin gurbh éigean an taispeántas a aistriú go dtí foirgneamh níos mó. Bhí giúiré ann a roghnaíodh na saothair a bhí le bheith ar taispeáint agus bhronntaí duaiseanna ar na saothair ab fhearr.

An giúiré

Ealaíontóirí, baill den Acadamh nó feidhmeannaigh rialtais ba ea iad baill an ghiúiré. Ba dhaoine iad a roghnaíodh go speisialta don chúram agus níos minice ná a mhalairt bhídis ar aon aigne leis an rialtas. Faoi lár an 19ú haois chreid siad go láidir i luachanna coimeádacha na meánaicme. Cuireadh deireadh leis an Acadamh Ríoga le linn Réabhlóid na Fraince, ach athbhunaíodh é i ndiaidh ré Napoléon mar an *Académie des Beaux-Arts*.

An tAcadamh sa 19ú haois

An Salon

Faoin 19ú haois bhí taispeántas an *Salon* ar cheann de na himeachtaí poiblí ba mhó sa bhliain. Bhí de cháil air gurbh iad na saothair ab fhearr ar domhan d'ealaín na linne a chuirtear ar taispeáint ann. Ní raibh slí ar bith eile ag ealaíontóirí chun iad féin a chur chun cinn i measc an phobail agus tharraing sé aghaidh na gcéadta míle duine ó gach gairm i bPáras. Bhíodh daoine sásta fanacht i líne ar feadh i bhfad chun na saothair a fheiceáil.

An Próiseas roghnúcháin

Cuireadh na mílte ealaíontóir isteach ar an *Salon* agus thógadh an próiseas roghnúcháin roinnt seachtainí de réir mar a dhéanadh na giúiróirí cíoradh agus scagadh ar na hiarratais. Ina dhiaidh sin, chinneadh coiste ar leith ar na háiteanna a gcuirfí na saothair ar crochadh agus iad ar taispeáint. Bhíodh na mílte saothar ar taispeáint. Dá bhrí sin, dá mbeadh aon rath le bheith ar shaothar ar leith i measc na gceannaitheoirí agus pátrún chaithfí é a chrochadh ar leibhéal na súl. Dá gcrófaí saothair in aice leis an tsíleáil áit a raibh an solas go dona, ní

bhfaigheadh an t-ealaíontóir an t-aitheantas céanna. Tháinig rialacha nua i bhfeidhm i ndiaidh 1861 chun a chinntiú go bhfaigheadh gach ealaíontóir cothrom na Féinne agus ina dhiaidh sin cuireadh na pictiúir ar crochadh in ord aibítire.

An ealaín agus an tsochaí san Fhrainc sa 19ú haois.

Faoi dheireadh an 19ú haois bhí córas an Acadaimh tar éis athrú ina shraith d'fhoirmlí righne. Dá mbeadh aon rath le bheith ar ealaíontóir chaitheadh sé cloí go docht leis na foirmlí sin. Ealaíontóir ar bith nár ghlac le nósanna an Acadaimh théadh sé deacair orthu obair a fháil toisc go raibh tionchar chomh mór sin ag an Acadamh ar dhearcadh an phobail i gcoitinne.

Bhí deireadh tar éis teacht leis an traidisiún a bhí ann tráth go mbíodh rí nó duine rachmasach cultúrtha den uasaicme ina phátrúin ar ealaíontóirí. Ina n-ionad siúd, ba é an lucht tionscail agus tráchtála na daoine a cheannaíodh na saothair ealaíne anois.

Ábhair

De bharr go raibh saol na Fraince sa 19ú haois chomh corrach achannach sin, is furasta a thuiscint cén fáth a raibh an oiread sin muiníne ag daoine as 'saoithe' an Acadaimh. Bhíodh daoine an-tugtha do phictiúir a léirigh scéalta faoin stair nó scéalta morálta. Bhí tóir ar phictiúir de rósanna, peataí, páistí agus mná galánta agus iad leathchlúdaithe sa stíl chlasaiceach. Bhíodh cion áirithe ag an bpobal ar phictiúir de bhochtáin na tuaithe nó de radhairc shealgairachta a fhad is a bheadh maoithneas áirithe réalaióch ag baint leo. Aon ní a bhain le cúrsaí collaíochta áfach, bhíodh crosadh air agus ní raibh aon ghlacadh le hábhair a leag béim ar an saol mar a bhí ag an ngnáthdhuine i ndáiríre.

Fíoracha Nochta Chlasaiceacha

Bhí an-tóir ag an bpobal ar phictiúir d'fhíoracha nochta as na miotais chlasaiceacha agus as finscéalta na Gréige agus na Róimhe. Braitheadh go raibh an nochtacht inghlactha sa chomhthéacs sin, go deimhin, bhí glacadh forleathan leis na híomhánna sin mar ealaín dháiríre chreidiúnach. Thaitin an

An teagasc agus an oiliúint san Acadamh

Ba é tuairim na n-ealaíontóirí san Acadamh go raibh an ealaín faoi smacht ag rialacha buanseasmhacha, faoi mar a bhí an eolaíocht. Dá réir sin, theastaigh cur chuige teicniúil agus struchtúrtha chun an fhírinne agus áilleacht a láimhseáil san ealaín. Bhí ábhair áirithe a bhí aitheanta mar ábhair a bhí oiriúnach don ealaín agus rinneadh iad a rangú ina dtrí leibhéal de réir tábhachta.

Ábhar

Leibhéal 1:

- **Péintéireacht na staire** – Ba í seo an chéim ab uaisle ar fad san ealaín. Phéinteáltaí radhairc a mbeadh éirim nó teagasc morálta iontu; imeachtaí tábhachtacha ón stair mar chathanna agus chorónuithe agus iad péinteáilte ar chanbháis mhóra. Léirítí téamaí reiligiúnda agus eachtraí ón stair ársa, ón miotaseolaíocht nó ón reiligiún leis.

Leibhéal 2:

- **An Litríocht** – Ábhair ó na clasaicí agus ó scríbhneoireacht na linne.
- **An Phortráidíocht** – Portráidí de dhaoine mór le rá.

Leibhéal 3:

- **Tírdhreach** – Suíomhanna amuigh faoin aer mar chúla oiriúnach do radhairc ón stair.
- **Radhairc sheánra** – gnáthdhaoine i mbun gníomhaíochtaí coitianta. Ba chuma na radhairc sin a bheith réalaióch nó nach ea, d'fhéadfadh radhairc samhalta nó rómánsach a bheith ann. An rud ba thábhachtaí ná an uaisleacht agus an suáilceas a léiriú go cúramach.

Oiliúint

Le bheith ina ealaíontóir bhí ar mhac léinn áit a fháil i stiúideo máistir aitheanta (fíor 39.1) agus staidéar a dhéanamh de réir chóras an Acadaimh. Ba é an líníocht bunchloch an chórais sin agus múineadh an líníocht amhail is gur eolaíocht bheacht a bhí ann. Dhéantaí sraith de chleachtaí líníochta arís is arís eile.

cinéal sin ealaíne leis na healaíontóirí freisin mar ba chuid d'oiliúint an ealaíontóra é cuspaí nocht a tharraingt.

An nocht bainneann

Chomh maith leis sin, leithscéal chun ábhar earótach a phéinteáil go sábháilte ba ea an nocht clasaiceach. B'fhurasta fíor nocht a phéinteáil ach teideal mar *Breith Venus* nó *An Sclábhaí Gréagach* a chur air. Bhí rialacha dochta i bhfeidhm maidir le híomhánna a dhéanamh de mhná nocht. Faoi na rialacha sin bhí cead iomlán nimfeacha nó fíoracha ón gcianois a phéinteáil fiú nuair ba léir go raibh téisiúlacht nó miangas ag baint leo. Ní bhíodh aon chlúmh le feiceáil ar an gcolainn sna pictiúir ar chor ar bith agus ba ar éigean a léiríodh

Féachadh ar an líníocht sa stíl ársa mar chleachtadh riachtanach chun an fhíor dhaonna a fhoghlaim. Dhéanadh na mic léinn sna stiúideonna líníochtaí de chóipeanna de dhealbha ársa, cóipeanna déanta as plástar bán. Nuair a bheadh dul chun cinn déanta ag na mic léinn, thosaídis ag déanamh líníochtaí d'fhir nocht mar chuspaí beo.

I ndiaidh ceithre nó cúig bliana dhéanadh na mic léinn staidéar ar chineálacha ealaíne den 'ardleibhéal'; an phéintéireacht agus an dealbhóireacht. Ach bhí orthu cloí le rialacha dochta **cumadóireachta**. Chaitheadh na fíoracha agus na réada a bheith taitneamhach agus ba ghá iad a bheith suite i gceart chun go mbeidís ag freagairt dá chéile sa phictiúr. Baineadh úsáid as an bpeirspictíocht le cinntiú go raibh cuma réadúil agus thríthoiseach orthu.

Dromchla

Chomh maith le hábhar an phictiúir féin, ceann de na tréithe is fusa a aithint de chuid phéintéireacht an Acadaimh ná an dromchla. Bhíodh dromchla na bpictiúr mín agus snasta mar a bheadh cruán ann agus bhíodh na dathanna agus buillí scauibe cumasctha le chéile go hiomlán.

Fíor 39.1 STIÚIDEO JAQUES LOUIS DAVID, Jean Henri Cless, Músaem Carnavalet, Páras

siní ar na cíocha. Ton bán folúil a chuirtear ar an gcneas, de ghnáth, d'fhonn nach gcuirfí mórán in iúl ó thaobh déanamh na colainne de. Mar sin féin, is minic a léirítí an fhíor bhaineann ar shlí shámhasach mheallcach fiú nuair a bhí staidiúir grástúil fúthu.

Samplaí de phéintéireacht an Acadaimh

An-sampla den chineál péintéireachta a bhí á chleachtadh ag lucht an Acadaimh is ea *Na Rómhánaigh i Ré Mheath na hImpireachta* le Thomas Couture (fíor 39.2). Is é an cháil atá anois air gur sampla é den chineál is measa den phéintéireacht thabhbheach stairiúil. Ba bheag pictiúr eile a moladh chomh hard leis i rith an 19ú haois agus tharraing sé go leor cainte

FÍOR 39.2 NA RÓMHÁNAIGH I RÉ MHEATHA NA HIMPIREACHTA, Thomas Couture, Músaem d'Orsay, Páras

ag *Salon* 1847. Saothar ollmhór atá ann ina bhfeictear cóisir mhór chraois. Radharc atá ann den ólachán, den nochtacht

agus den chraos, iad uile i meascán báiní d'anhrá agus de mhaoithneachas agus gach uile shonra léirithe go foirfe gan

FÍOR 39.3 BREITH VENUS, Alexandre Cabanel, Músaem d'Orsay, Páras

Fíor 39.4 LA SOURCE, Jean Auguste Dominique Ingres, Músaem d'Orsay, Páras

smál. Féachann dealbha uaisle Rómhánacha ar an radharc go léir le déistin. Cuireann a staidiúir in iúl cé chomh míshásta is atá siad lena a bhfuil ag titim amach rompu.

Íomhánna den Neamhurchóideacht

Ba é *Breith Venus* le Alexandre Cabanel (fíor 39.3) a tharraing aird an phobail ag an taispeántas sa *Salon* in 1863. Gach cuid den anghrá deismir a mbíodh gnáthóirí na linne ag súil leis sa *Salon* tá sé le feiceáil sa phictiúr sin. Tá idéal déanta de Venus sa phictiúr, níl aon téisiúlacht ná carachtar féin ag baint léi, ach ag an am céanna tá sí foirfe. Is í mian fantasáíochta na bhfear ar deireadh thiar í, a cuid gruaige go barra bachall ag titim fúithi agus í ag scimeáil de bharr na dtonn. Tá idir mhacnas

agus gheanmnaíocht ag baint léi, síneann sí siar go géilliúil agus a cuid *putti* ar foluain timpeall uirthi.

Ar an gcuma chéanna, in *La Source* le Jean Auguste Dominique Ingres (fíor 39.4) feictear bean óg ina seasamh ag imeall locháin charraige. Tá a lámha sínte siar thar a ceann aici ar nós chuma liom chun próca uisce a fholmhú. Seasann sí agus cos amháin léi chun tosaigh go mealltach i staidiúir chlasaiceach agus í ag stánadh orainn lena beola ar oscailt. Mar sin féin, tá geanmnaíocht éigin gan smál ag baint léi.

Conclúid

Faoi dheireadh an 19ú haois bhí sraith righin d'fhoirmlí déanta de rialacha dochta an Acadaimh. Ach de dheasca an tionchair láidir a bhí ag an Acadamh ar dhearcadh an phobail bhí sé thar a bheith deacair d'ealaíontóir óg ar bith dul i gcoinne na bhfoirmlí sin.

Ceisteanna

1. Liostaigh na leibhéil tábhachta a bhí ann le haghaidh ábhar ealaíne de réir chóras an Acadaimh.
2. Cé na hábhair a measadh a bheith oiriúnach don phéintéireacht?
3. Ainmnigh roinnt de na príomhthréithe a bhain le pictiúir ón Acadamh.
4. Conas a eagraíodh na taispeántais ag an *Salon*?
5. Cén fáth ar measadh an líníocht sa stíl ársa a bheith chomh tábhachtach sin?
6. De réir nós an Acadaimh conas mar a phéinteáltaí fíoracha nochta?

Aiste

1. Tabhair cuntas ginearálta ar thraidisiún an Acadaimh maidir le hoiliúint na n-ealaíontóirí agus inis cén fáth ar tháinig ealaíontóirí ar an tuairim gurbh fhéidir leis an ealaín bheith faoi smacht ag rialacha neamhathraitheacha.